

“Biki ta’ Omm” ta’ Dun Karm u

“Affetti di una Madre” ta’ Giusti

(*Studju fuq iż-żewġ poeżiji*)

Jiena żgur li hafna qraw waħda jew l-oħra minn dawn iż-żewġ poeżiji. Imma dawn ma setghux jiġu milquta mix-xebħ li hemm bejniethom. Dan ix-xebħ aħna ma nsibuhx fil-kliem jew fis-sura tal-kitba, iżda fil-ħsieb ewlieni. Dan il-ħsieb huwa l-qafas li fuqu huma mibnija żewġ poeżiji mill-isbaħ.

L-imħabba ta’ omm huwa dan il-ħsieb ewlieni. Dan il-ħsieb il-poeti libbsuh b’kull xorta ta’ lwien. Huma juruna din l-imħabba mqaddsa fil-qawwa tagħha kollha. Iżda huma juruhelna f’waqtiet differenti. Wieħed jikteb il-ħsieb ta’ omm, ferħana u mimlija b’kull tama “nel suo bambinel vezzoso” fil-waqt li l-ieħor jagħtina l-ħsibijiet ta’ omm innikkta għall-“maħbuba” bintha l-mejta.

Dawn iż-żewġ poeżiji ma jagħmlux għajb lil-xulxin. It-tnejn għandhom għażla ta’ kliem sabiħ, sura mill-aħjar u ritmu li jixraq lil kull waħda minnhom, wieħed ta’ ferħ hiemed, l-ieħor ta’ niket. Il-poeti bi ftit kliem hażžu dak kollu li tista’ tħoss qalb ta’ omm, kemm fil-hena u kemm fin-niket.

B’dawn il-kliem :

“u x’ħassejt f’qalbi
Dik il-lejla li smajtek l-ewwel darba
Tibki ma’ ġenbi
Żgur ħadd ma jfisser.”

u b’dawn :

“in dolce atto d’amore
Che intendere non può chi non è madre.”

il-poeti sqarru li huma ma għandhomx setgħa qawwija biż-żejjed biex jifhemu dak li tħoss l-omm. Huma jaslū biex jiktbu dan kollu fuq din l-imħabba forsi b’xi studju psikoloġiku li huma għamlu minn fuq xi omm li itaqgħu magħha fil-ħajja.

Dawn l-ommijiet għalkemm mhux qegħdin f’ilma wieħed huma għandhom ħsieb wieħed. Imma waqt li waħda taħseb

"Se venga il dì che amor soavemente
 Nel nome mio ti sciolga il labbro amato,
 Come l'ingenua gota e le infantili
 Labbra t'adorna di bellezza il fiore."

l-ohra tibki u tghid .

"Bil-ferh̄ hsibtni ggenint meta minn fommok
 Smajt l-ewwel kelma;
 L-ewwel kelma ta' fommok, fomm il-warda "

Hawn it-tnejn jaħsbu f'uliedhom u fl-ewwel kelma li dawna
 lissnu —"ma". Huma t-tnejn jaraw ix-xbiha ta' warda fuq
 fomm uliedhom.

F'dawn il-kelmiet :

"Miegħek għal dejjem il-holma sabiħa
 Tal-hena tiegħi."

u

"Sarò dell'amor tuo lieta e sicura"

aħna naraw it-tama li dawn l-ommijiet kellhom f'uliedhom.
 Imma din it-tama ma kenitx tegħleb imħabbithom.

"Jiena xtaqt nieklok, u naħseb li ħqartek
 Bil-bews li tajtek dak in-nhar, sabiħa,
 Ghax int bdejt tibki."

u l-ohra li tghid lil binha :

"Nessuna mai t'amerà dell'amor mio."

L-omm mimlija bit-tama f'binha twegħdu w tghidlu :

"E tu, nel tuo dolor solo e pensoso
 Ricercherai la madre, e in queste braccia
 Asconderai la faccia;
 Nel sen che mai non cangia avrai riposo".

Imma l-ohra mifruda minn bintha l-maħbuba tixher u tghid :

"Xi tlift!... ma għadnix omm!... Kollox għalija
 Intemm fid-dinja."

Liema xebh aħna nsibu hawn, imma aħna nsibu iehor akbar
 fi kliem iehor, wieħed ta' ħlewwa liema bħallu w iehor ta'
 tkexkix, għalkemm ħelu fih in-nifsu. Dan ix-xebh aħna nsibuh
 f'dawn iż-żewġ kwadri :

"Presso alla culla in dolce atto d'amore,
 Che intendere non può chi non è madre;
 Tacita siede e immobile; ma il volto
 Nel suo vezzoso bambinel rapito."

Dun Karm kif jixraq il-poezija tiegħu, poezija ta' biki, jagħtina dan il-kwadru,

"Oh kif tbiddilt, maħbuba
 Ta' qalbi, dawl għajnejja! Daqs irħama
 Kesħin idejk, jaħasra! minn fuq wiċċek
 Il-wardiet għabu;
 Intefa dawl għajnejk, mietet id-daħka
 Fuq xofftejk kohol daqs in-nir."

Xi kruha, iżda xi hlewwa f'hin wiehed. Il-kelmiet "maħbuba ta' qalbi" huma mimlijin b'imħabba kbira w huma jagħtu qawwa lit-tneħida li tinħass fil-kelma "jaħasra".

Aħna naraw kemm dawn iż-żewġ poeti resqu lejn is-sewwa meta kitbu fuq din l-imħabba ta' l-omm. Iżda jekk ma rnex-xilhomx sa l-aħħar mhix hitja tagħhom, għax kull haġa fid-dinja, aktar u aktar l-imħabba, hadd ma jista' jifhimha sewwa aktar minn dak li jħossha.

TONI ATTARD
 (Student tal-Ligi)